

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Kodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Mishle

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 594 [1833 oder 1834]

1

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9155

ב (א) בני אס תקח אמרי בני תהיה אס תקח אמרי: (ב) להקשיב לחכמה. לעסוק בתורה: (ו) כי ה' יתן חכמה. הא למדת שגדולה היא שהרי נתנה מפי הקב"ה לכך אתה צריך לקנותה: (ז) ילפן לישרי' תושיה. גזזה הקב"ה אללו כ"ו דורות עד שנתנה לדור המדבר ומגן להולכי תם. (י) ילפן מגן להולכי תם) כלומר והיא תהיה לך למגן: (ח) לנצור ארחות משפט. שעל ידה ינצרו ארחות משפט והוא דרך חסידיו ישמר שלא יכשלו: (ט) אז תבין. יראת ה' מוסב על ענין של מעלה שאמר אס לבניה תקרא: (יא) מזמה תשמר עליך. התורה תשמר עליך: (יב) מאיש מדבר תהפוכו. הם המהפכין את הדבר:

ב א ו ר

ב (א) אחרי שהזהיר בפרשה הראשונה על שפיכת דמי' זהיר עתה על העריות, אך יקדים לספר ממעלו' החכמה אשר סיים בה. (ב) להקשיב, הכוונה למען תקשיב כי זאת תכלית אמרי. והכשדי תרגם הלש"ד כמוו' ו-חטת לבך, תרגמתי כפי דעת השלם רא"א שתטה מוסב על הלב, ואף שלב תמיד בל"ז הנה כבר המליץ החכם הזה בעדו (לקמן י"ב כ"ה) ואמר על דאגה בלב איש ישמרה ודבר טו ב ישמרה כל דבר שאין בו רוח חיי' זכרה ונקבהו, ואס גם הראי' שהביא בני נאמר מן לב לבות אינה הוכחה כלל כידוע לכל יודע בטוב לשון עברית שנאמר מן אב לבות וכן נהיפך מן תאנה

ב

(א) בני אס תקח אמרי ומצותי תצפן אתך: (ב) להקשיב לחכמה אזנך תטה לבך לתבונה: (ג) כי אם לבינה תקרא לתבונה תהן קולך: (ד) אס תבקשנה ככסף וכמטמנים תחפשנה: (ה) אז תבין יראת יהוה ודעת אלהים תמצא: (ו) כי יהוה יתן חכמה מפיו דעת ותבונה: (ז) וצפן לישירים תושיה מגן להלכי תם: (ח) לנצור ארחות משפט ודרך חסידו ישמר: (ט) אז תבין צדק ומשפט ומישירים כל מעגל טוב: (י) כי תבוא חכמה בלבך ודעת לנפשך ינעם: (יא) מזמה תשמר עליך תבונה תנצרכה: (יב) להצילך מדרך רע מאיש מדבר תהפכות:

יצוון קרי. חסידיו קרי. העובים

(א) מיין זָאָהן! ווען דוא מיינע לעהרען אַנניממסט, אונד מיינע געכאַטע בייא דיר אויפֿבעוואַהרסט,

(ב) זאָ ווירסט דוא אויף ווייזהייט האַרְכֶען, אונד דיין הערץ צור פֿערנונפֿט הינניגען.

(ג) דען ווען דוא דען פֿערשטאַנד אַנרופֿסט, צור פֿערנונפֿט דייע שטימע ערהעכסט,

(ד) וויא זילכער זיא אויפֿזוכסט, נאָך איהר וויא נאָך שעטצען שטרעכסט,

(ה) נור דאָן ווירסט דוא גאַטטעספֿורכט פֿערשטעהען, ערקעננטנים גאַטטעס ערשטרעכען;

(ו) דען נור גאַטט פֿערלייהעט ווייזהייט, אויס זיינעם מונדע שטרעמט ערקעננטנים אונד פֿערנונפֿט;

(ז) ער בעוואַהרט זיא דען רעדליכען צום הייל, דען אין אונשולד וואַנדעלנדען אַלס איין שילד;

(ח) דאַס זיא שמעטס דיא פֿפֿאַדע דעס רעכטס בעאַלטען קעננען—

זאָ בעוואַכט ער דען וועג זיינער פֿראַממען.

(ט) אַלסדאָן בעגרייפֿסט דוא רעכט אונד בילליגקייט, אונד דאַס יעדער גוטע וועג גראַדע זייא,

(י) ווען ווייזהייט אין דיין הערץ איינדרינגט, אונד ערקעננטנים דייער זעלע אַנגענעהם ווירד.

(יא) פֿעסטער ענטשלוס, דער קאַן דיך בעוואַהרען, פֿערנונפֿט, זיא קאַן דיך שיטצען;

(יב) דיך צו רעטטען פֿאַן דעם וועגע דעם בעזען, פֿאַם מענשען, דער אונאַנשטענדיג שפּריכט;

פֿאַן

תאנה תאנים כי מן הרבוי אין לשפוט כלל על המין, בכל זאת בעיקר הענין דבר נכונה. (ג) כי אם, הכוונה בפסוקים האלה היא שבעבור זאת ליתוך לשמוע אל החכמה כי אך אם לבינה תקרא וכו' ואם הנקמה וכו' אז תבין יראת ה'. והכשדי תרגם ואמא לביונותא תקרא כאלו נכתב יאם בלירי. (הו) אז חביו, הכוונה בשני הפסוקי' האלה היא לדעתי, שאם אין יראה אין חכמה ואם אין חכמה אין יראה ולזה אמר אם תבקש החכמה אז תבין יראת ה' ומיראת חלקי' תשיג החכמ' האמתית כי ה' יתן חכמה. יתן חכמה, מלת יתן מושך אחרת עמה ושעורו יתן חכמה יתן משיו דעת ותבונה: (זח) יצוון, ע"י החכמה ילפון ה' תושי' לישרי' וגם היא מן להולכי תוס למען יוכלו לנכור ארקות משפט, כי תסיר כל המכשלות מדרכם. (גי) או חביון, מוסב למעלה לאחור בחכמ' כי אך אם תבא החכמה וכו' תבין לדקו' ומשרים, תרגמתי לפי דע' הכשדי ותריכותא דכל שנלי שפירי והכוונה

משרים של מעגל טוב. (יא) מומה, כבר אמרנו ששם מומה הונח על גמר המחשבה, ואמר החכם כי על ידי החכמה תבון עלות בנפשינו ואז כל נלכד בחנלי ההסתה. (יב) מדרך דע, מדרך איש רע (הראב"ע) וכן תרגמתי. והנה כאשר הזהיר בפרשה הקודם מן האנשי' המסית' לשפוך דם נקי ואחר כך יבאר הרעה הגדולה המסובבת משפיכת דמים, כן ידבר עתה מן האנשים אשר יפתו את הנער להיות עם מנאפים חלקו, ואח"כ יפרש האיד והשבר אשר ימלא לנואף אשה חסר לב. מאיש מדבר תהפכות, כתב הראב"ע תהפכות דכרי' שאינם על תיקונים, ולדעתי הכוונה על היסך דרך המוסר והנימוס (אונאנטשטאַנדיגקייט), וכיון כזה על האנשים המדברים נבול פה וללנות, ובה ישחיתו הרהורי הנער ויגבירו כח דמיונו, ורבת המכשלה כזה כנודע.

(טו) ונלוזים במעגלותם • כל ל' נלוז לשון עקמימות הוא שכל מקום הוא סמוך לעקש ועקש הוא לשון עקום כמו שנאמר (ישעיה מ"ב) ומעקשים למישור: ונלוזי' במעגלות' הם עקומים בדרכיהם המקולקלים: (טז) מאשה זרה • מבנסי' של ע"ז והיא המינית ולא יתכן לומר שלא דבר אלא על המנאפת ממש כי מה שזכה של תורה שאמר כאן להכילך מאשה זרה ולא מעבירה אחרת אלא זו פריקת עול של כל המלות: (יח) כי שמה אל מות ביתה. מוסב על להכילך וגו' כי תבא אל ביתה ישח ומחליק כמדרון היורד אל מות והתורה תשמור עליך מנפילה זו הרי דבר גדול הוא לך: רפאים • נרפים מדרך הטוב ונעזבים מאין סומך עד שופלי' בניהנם: (יט) לא ישובון • יקשה בעיניה' לפרוש ממנה ולחזור בהם: (כ) למען תלך • מוסב על המקרא של מעלה להכילך מדרכי רע למען הוליכך בדרכי טובי': (כא) כי ישרים ישכנו ארץ • לעולט הבא: יותרו בה • כשירדו רשעים לגיהנם:

(יג) העזבים ארחות ישר ללכת בדרכי הששך:
 (יד) השמחים לעשות רע יגילו בתהפכות רע:
 (טו) אשר ארחתיהם עקשים ונלוזים במעגלותם:
 (טז) להצילך מאשה זרה מנכריה אמריה החליקה:
 (יז) העזבת אלוף נעוריה ואת ברית אלהיה שכחה:
 (יח) כי שחה אל מות ביתה ואל רפאים מעגלותיה:
 (יט) כל באיה לא ישובון ולא ישיגו ארחות חיים:
 (כ) למען תלך בדרכי טובים וארחות צדיקים תשמור:
 (כא) כי ישרים ישכנו ארץ ותמימים יותרו בה:
 (כב) ורשעים מארץ יכרתו ובוגדים יסחו ממנה:

ג

(א) בני תורתך אל תשכח ומצותי יצר לבך:
 (ב) כי ארך ימים ושנות חיים ושלוה יוסיפו לך:

ג (ב) אורך ימים ושנות חיים ושלוה יוסיפו לך • תורתך ומלותי:

בטז